

Den Haag

Participatieplan

Nota monumenten en cultureel erfgoed
Den Haag

januari 2026

1. Participatievraagstuk

Het participatievraagstuk beschrijft waarover deelnemers wel en niet kunnen meedenken of meebeslissen.

Project: Waar gaat het project over?

De nota monumenten en cultureel erfgoed Den Haag geeft invulling aan het beleid van de gemeente om het gebouwde erfgoed (boven de grond) van de gemeente Den Haag te beschermen en voor de toekomst te behouden. Dit is een wettelijke taak die deel uitmaakt van de doelstellingen van de Omgevingsvisie van de gemeente Den Haag (RIS 321163) en het vormt de sectorale uitwerking voor het beleidsveld van de monumentenzorg zoals is aangeduid in de Erfgoedvisie (RIS 308176). In de nota wordt beschreven wat de gemeente de komende jaren gaat doen om deze doelstelling in het beleid voor de fysieke leefomgeving te realiseren.

Doel: Waarom kunnen deelnemers meedoen?

Het doel van de participatie is:

Het uitwisselen en verzamelen van kennis over de opgave 'het Haagse cultureel erfgoed' te beschermen. Het informeren over het proces van vaststellen van het beleid en de besluitvorming. Het ontwikkelen van een gedragen visie op doelstellingen en prioriteiten in het beleid.

Vraag: Waarover kunnen deelnemers meedoen?

Belangenorganisaties kunnen kennis nemen van de opzet en uitwerking en meedenken. Eigenaren kunnen kennis nemen van de opzet van de nota en specifiek over onderhoud en verduurzaming van monumenten.

Belang van de gemeente: Wat vindt de gemeente belangrijk?

Het belang van de gemeente is het behoud van de cultuurhistorische waarde van Den Haag met oog op het beleid zoals geformuleerd in de Omgevingsvisie en de Erfgoedvisie (zie voor het volledig overzicht: Omgevingssituatie).

Voorwaarden: Wat staat er in het project al vast?

De participatie vindt plaats binnen de vastgestelde financiële kaders (de programmabegroting), juridische kaders (de omgevingswet, erfgoedwet en de omgevingsvisie), beleidsmatige voorwaarden (toezeggingen van de raad aan het college, reeds vastgestelde besluiten, zie omgevingsanalyse H2), technische kaders (richtlijnen RCE en stichting ERM) en het collegeakkoord.

Deelnemers: Wie heeft er een belang?

De belanghebbenden van de nota Monumenten en cultureel erfgoed Den Haag 2025 zijn:

- Erfgoedpartners, verenigd in het Haags monumentenplatform. Het platform is een afvaardiging van organisaties die belangen voor het behoud van cultureel erfgoed in de stad Den Haag vertegenwoordigen te weten: Stichting Monumentenfonds Den Haag e.o., Algemene Vereniging voor Natuurbescherming 's-Gravenhage e.o., BewoondBewaard-Vereniging van eigenaren/bewoners van monumenten, Bond Heemschut Zuid-Holland, Het Haags Hofjesoverleg, Geschiedkundige Vereniging Die Haghe, N.V. Stadsherstel Den Haag e.o., Stichting Behoud Waardevol Erfgoed, Stichting Binnenstad, Stichting Haags Industrieel Erfgoed, Stichting SOS Den Haag, Vereniging Vrienden van Den Haag.
- Wijkvertegenwoordigers van de bewonersverenigingen van de rijks- en gemeentelijke beschermde stadsgezichten.

- Eigenaren van rijks- en gemeentelijke monumenten in Den Haag.
- Externe deskundigen: De Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag.
- Medewerkers van de provincie Zuid-Holland afdeling Cultuur
En specifiek op het onderwerp verduurzamen monumenten: Duurzaam Den Haag

Intern:

- Collega's van Stedenbouw & Planologie, Vergunningen&Toezicht, Haagse Pandbrigade, Wonen, Vastgoed, Archeologie, Cultuur en DSB en project Omgevingsplan
- Samenwerkingspartners voor de uitvoering van de Erfgoedvisie, met name Archeologie en het Haags gemeentearchief.

Invloed: Op welk niveau mogen deelnemers meedoen?

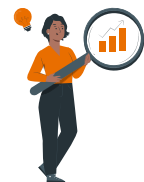
Niveau: Raadplegen/mening geven

Hoe weegt de gemeente de belangen? Zijn er belangen die zwaarder wegen?

De gemeente stelt prioriteiten aan de uitvoering van het monumentenbeleid binnen de kaders van de wet en reeds vastgesteld beleid (zie ook omgevingssituatie).

2. Participatieanalyse

De participatieanalyse beschrijft met welke factoren en behoeften rekening wordt gehouden.

Voorgeschiedenis: Wat ging eraan vooraf?

Eerder is de Erfgoedvisie vastgesteld (31 maart 2021, RIS 308176). Veel inbreng van het HMP voor de erfgoedvisie is doorgeschoven naar de monumentennota. Wij hebben meerdere keren overlegd met een afvaardiging van het HMP. Naar aanleiding van het eerste gesprek hebben wij schriftelijke reacties ontvangen op 22 februari en 31 mei 2022. Een deel van de suggesties hebben wij overgenomen en verwerkt in de nota. Bij de uitwerking hebben we ook de conclusies en aanbevelingen van de negen wijkoverleggen Rijksbeschermd stadsgezichten betrokken (22 juli 2021 en in 2023).

Omgevingssituatie: Welke andere projecten, activiteiten of ontwikkelingen spelen in het gebied of onderwerp?

Het beleid komt tot stand binnen de vastgestelde financiële kaders (de programmabegroting), juridische kaders (de Omgevingswet, Erfgoedwet en de Omgevingsvisie, Gebiedsvisies en -programma's), beleidsmatige voorwaarden (toezeggingen van de raad aan het college, reeds vastgestelde besluiten), technische kaders (richtlijnen RCE e.a.) en het collegeakkoord.

Vastgesteld relevant erfgoedbeleid gemeente Den Haag

- Erfgoedvisie (31 maart 2021, RIS 308176)
- Erfgoedverordening Den Haag 2024 (RIS 316728)
- Verordening Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag 2024 (RIS 316665)
- Visie op religieus erfgoed (13 oktober 2020, RIS 306362)
- Subsidieregeling beschermde kerkgebouwen Den Haag 2021 (RIS308658)
- Subsidieregeling Monumentenzorg Den Haag 2024 (RIS 316644)
- Subsidieregeling verduurzaming gemeentelijke monumenten Den Haag 2024 (RIS 318056)

Ander relevant beleid waarin erfgoedwaarden meegenomen zijn (niet uitputtend)

- Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs DH 2020-2030 - bijlage 6, lijst waardering gebouwen (20 december 2019, RIS 304176)
- Jaarplan VTH 2024 (RIS 319989)
- Omgevingsvisie, Thuis in Den Haag 2025 (RIS 321163)
- Welstandnota Den Haag 2017 (RIS297760).
- Concept nota omgevingskwaliteit Den Haag 2025
- Diverse besluiten aanwijzen gemeentelijke monumenten en gemeentelijke beschermde stadsgezichten.

Moties en toezeggingen die de komende jaren om uitvoering vragen

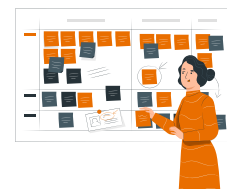
- Brief aan SOS Den Haag, november 2015, RIS 288633
- Bescherm en behoud beeldbepalende gevels van religieus erfgoed, 4 november 2020, RIS 307060
- Beeldbepalende bebouwing beter beschermen, 21 december 2022, RIS 314204
- Voortgangsbericht aanwijzingen 'Stofkamoperatie', 7 maart 2023, RIS 314686
- Initiatiefvoorstel PVV Bescherm beschermde stadsgezichten in Den Haag, 21 april 2023 RIS 315312
- Motie bescherm Mariahoeve nu, 2 mei 2023, RIS 315336
- Hulp bij verduurzamen van karakteristieke en monumentale gebouwen, 21 november 2023, RIS 317090
- Erfgoed van iedereen voor iedereen, 23 november 2023, RIS 317090
- Antwoord van het college op vragen van het raadslid de heer Sluijs, luidend: 'Beschermde status voor bruine kroeg', 12 december 2023, RIS 316725
- Bescherm beeldbepalend zoals bedoeld, 29 december 2023, RIS 317559
- Beantwoording openstaande vragen op het gebied van monumentenzorg en welstand naar aanleiding van de commissie ruimte van 3 juli 2024, RIS 320908
- Onderhoud de onderhoudspot, RIS 320579, 13 november 2024. Onderhoudsbehoefte onderzoeken in 2026-2029
- Onderzoek aanwijzen Heesterbuurt als beschermd stadsgezicht, 18 september 2025, RIS 323303
- Maak verduurzamen van Haagse monumenten makkelijk, 18 december 2025. RIS 324328

Provinciaal beleid

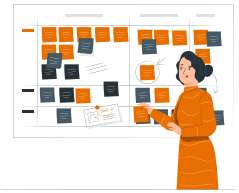
- Beleidsvisie Cultureel Erfgoed erfgoedlijnen
- Omgevingsvisie Zuid-Holland (2019)

Participatiebehoefte: Wat werkt wel en niet in deze wijk of gebied?

De nota heeft een beleidsmatig niveau en dit veronderstelt enige kennis van de wetgeving van Omgevingswet en de Erfgoedwet. Voor de eigenaren van monumenten zal dit in geringe mate relevant zijn, zij hebben in eerste instantie belang bij zaken die direct voor de omgang met hun eigen gebouw gelden ten aanzien van onderhoud en verduurzaming. Den Haag telt ongeveer 8000 eigenaren. We benaderen hen in eerste instantie per post en digitaal. Voor belangenorganisaties is het van belang dat zij mee kunnen denken. Wij betrekken hen via overleggen over de voortgang en de inhoud.

3. Participatieontwerp

Tijdslijn: Wat doe je en op welk moment?

Overzicht van alle fases

Oranje zijn de interne fases, donkeroranje zijn de fases met deelnemers.

Fase	Fasetitel	Faseomschrijving	Participatie-middelen	Communicatie-middelen	Tijdsperiode
1	Opstart	Gemeente start met schrijven beleid	- Eerste presentatie aan HMP - Intern overleg diverse afdelingen	- Overleg - Verzamelen informatie	2022-2025
2	Opstart	Deelnemers overleg belanghebbenden	Overleg HMP	Kennis voorgeschiedenis delen	2022-2025
3	Uitwerking	Gemeente concept uitwerking beleid	Interne afstemming	Overleg	2024-2026
4	Uitwerking	Deelnemers overleg belanghebbenden	- Enquête en webinar eigenaren - Contact Duurzaam Den Haag - Overleg wijkverenigingen - Overleg HMP - Overleg PZH	- Website projectpagina - Overleg, webinar	2026
5	Vaststelling	Gemeente vaststellen monumentennota door gemeenteraad	Ter inzageperiode met zienswijze	Publicatie gemeentebblad	2026